

חזקה במצוות-ירושת שררה

Week 1

גיטין נ"ט ע"א, ס' ע"ב 'מערבין', תוס.
ירושלמי הוריות פ"ג ה"ה
מרדכי ב"ב תקל"ג
דרכי משה חו"מ קמ"ט ה'
תרמת הדשן פסקים קכ"ח
מהרי"ק קי"ג
ריב"ש רע"א ראשון-שלישי

לז"נ ר' שמואל-ל יוסף בן ר' מרדכי אהרן ע"ה

לז"נ שלום פנחס בן מרדכי א-ליעזר ע"ה

לז"נ ויצה בת ר' שמואל-ל זאב ע"ה
לז"נ לוי בן דוד שלמה
לז"נ שמואל-ל זאב בן לוי

A program funded solely by the Night Seder Bais Medrash
Please contact us for sponsorship opportunities

גיטין נ"ט ע"א, ס' ע"ב 'מערבין', תוס.

מועטת: מתני' יאלו דברים אמרו מפני דרכי שלום בהן קורא ראשון ואחריו לוי ואחריו ישראל מפני דרכי שלום^א מערבין בבית ישן מפני דרכי שלום

גיטין (תלמוד בבלי <עוז והדר> עמוד מס 129 כ גיטין תלמוד בבלי) הודפס ע"י תכנת אוצר החכמה

מפני שהתורה משתכחת: אי"מא משום כבוד. של צעל הצית: והא שיפורא. של תקיעת ע"ש דמעיקרא הוי צי רצ יהודה שהיה ראש ישיבה צפומצדיתא ולצסוף כשנפטר ומלך רצה נתנוהו צציתו וצתר רצה מלך רצ יוסף והדר מלך אצ"י והדר מלך רצא ורצ שרירא גאון פירש צכתא תשוצתו שיפורא שופר של נדצה שהיו נותנין לתוכו נדצה השלוחה לצני הישיבה כמו י"ג שופרות היו צמקדש (שקלים דף ט'^א): משום חשדא. הו"ל והורגל העירוצ צתוך אותו הצית אס צאת לשנות את מקומו הנכנסין לאותו הצית ולא יראו שם את העירוצ יחשדו את צני החצר שמטלטלין צלא עירוצ: בני נהרא.

גיטין (תלמוד בבלי <עוז והדר> עמוד מס 132 כ גיטין תלמוד בבלי) הודפס ע"י תכנת אוצר החכמה

שיפורא. לפי מה שפי' בקונט'

שתוקעין צע"ש קשה

דצסוף פ' צמה מדליקין^א (שצח דף לה:)

משמע דחזן הכנסת היה מניחו

צראש הגג ועוד דרצ יהודה היה

צפומצדיתא^א ורצא צמחוצא^א אלא

נראה כלשון אחר שפירש שופר שצו

נותנין נדצה לתלמידים:

אלא משום חשדא. א פירש ר"ת

שלא יאמרו מפני החשד

שחושדים אותו^א לגנוצ פת של עירוצ

אין מניחים אותו שם אצל צשיפורא^א

ליכא חשדא שיודעין שמניחים אצל

ריש מתיצחא לחלק לתלמידים:

גיטין (תלמוד בבלי <עוז והדר> עמוד מס 132 כ גיטין תלמוד בבלי) הודפס ע"י תכנת אוצר החכמה

הלכות א"ר יוחנן לא כרת הקב"ה ברית עם ישראל אלא בשביל דברים שבעל פה שנאמר^א כי על פי הדברים האלה כרתי אתך ברית ואת ישראל: מערבין בבית ישן מפני דרכי שלום: מאי טעמא אי"מא משום כבוד והא ההוא שיפורא דהוה מעיקרא בי רב יהודה ולבסוף בי רבה ולבסוף בי רב יוסף ולבסוף בי אב"י ולבסוף בי רבא אלא משום חשדא: בור שהוא קרוב לאמה וכו': איתמר בני נהרא רב אמר תתאי שתו מיא ברישא ושמואל אמר עילאי שתו מיא ברישא בדמיזל^א כולי עלמא לא פליגי כי פליגי במיסכר ואשקויי שמואל אמר עילאי שתו מיא ברישא דאמרי אנן מקרבינן טפי ורב אמר תתאי שתו מיא ברישא דאמרי נהרא

ירושלמי הוריות פ"ג ה"ה

הורקנום והיו שמיחים על שהסכימה דעתן לדעת רוח הקודש. *אילין דבר פזי ודבר הושעיה הו עלין ושאלין בשלמיה דנשייא בכל יום והוון אילין דרבי הושעיה עלין קדמאי אולון אילין דבר פזי ואיתחתנו בנשיאותא אתון בעון מיעול קדמי אתון ושאלון לרבי אימי *והקמות את המשכן כמשפטו ובי ים משפט לעצים אלא אי זה קרש זכה לינתן בצפון יינתן בצפון בדרום יינתן בדרום. תרתין זרעין בציפריין בלוזייה ופגנייא הו עלין ושאלין בשלמיה דנשייא בכל יום והוון בלוזייה עלין קדמאי ונפקי קדמאי אולון פגנייא וזכון לאורייתא אתון בעון מיעול קדמאי אישתאלת לרשב"ל שאלה רשב"ל רבי יוחנן עאל ר' יוחנן ודרשה בבית כדרשא דרבי בנייה אפי' ממזר תלמיד חכם וכהן גדול עם הארץ ממזר תלמיד חכם קודם לכהן גדול עם הארץ. *סברין מימר ליפדות ולהחיות ולכמות הא לשיבה לא א"ר אבון אף לשיבה ומה טעמא *יקרה היא מפנינים ואפילו מזה שהוא נכנס לפני ופנינים :

הדרן עלך כהן משיח
שחטא וסליקא לה מסכתא
דהוריות וכולא סידרא
דישועות בחסדי ובעזרי
האל למושעות :

תלמוד ירושלמי עמוד מס 691 נזיקין, טהרות תלמוד ירושלמי. תרפ"ו. וילנה הודפס ע"י תכנת אוצר החכמה

מרדכי ב"ב תקל"ג

תקל"ג טוענין חזקה שיש עמה טענה יש להם חזקה ושלום מאיר ז"ר צרוך: *נשא לר"מ על אדם שהיה רגיל בשום מצוה כגון בגלילה או צמ"ת שניה ואירעו אונס או עוני ונתנו הקהל את המצוה לאחר ואח"כ העשיר ורצה שיחזירו לו את המצוה והשיב הנני נחפו להשיב האזהרים הנחמדים מפז אס בשעה שנתנו הקהל ליששכר ס"ת השניה היה סיפק ציד שמעון לתת י' דינרים לשנה ואעפ"כ לא חפץ זה ונתרצה עם שאר הקהל לתת אותה ליששכר הרי איצד שמעון את זכותו דאחולי אחיל לגציה ואפילו צל [עדי] חזקה דאיכא סהדי שגס הוא נתרצה ואי ליכא סהדי שנתרצה ואיכא עדי חזקה שלא ערער שמעון אצד שמעון זכותו כיון שיששכר טוען חזקה שיש עמה טענה ואמר צרשותך נתנו לי הקהל אצל אס בשעה שנתנה ליששכר לא היה סיפק ציד שמעון ועמה שיש צידו רוצה לחזור ולזכות במצותו ליתן י' דינרין כבתחלה נראה שחזר למצותו כיון שמחמת אונסא הניח שהיה עני ועמה צרכו השם ויש לאל ידו כדאמר' פ"ק דיומא אירע קרי לכ"ג ומינו אחר תחתיו ושוב נטהר הראשון ראשון חזר לעבודתו ופסק התם תלמודא כר' יוסי ומקשי ר"י הלכתא למשיחא ותיירך נפקא מינה לפרנס שעצר מחמת אונס ומינו אחר תחתיו דראשון חזר לעבודתו כשיעצור האונס ועוד דלא גרע מרואם שגלה לערי מקלט שחזר לעירו צמיחת כהן^א שחזר^ב לשררה שהחזקו אבותיו לר"מ ואפילו לר' יוסי דפליג עליה ס"פ אלו הן הגולין שאינו חוזר לשררות אבותיו שאני התם דכתיבי קראי ישוב הרואה וגמר שיצה מושב אל משפחתו וגו' למשפחתו הוא שז ואינו שז למה שהחזקו אבותיו דוקא התם שעשה עצירה שהרג שוגג או עבד עברי שמכר עצמו או נמכר צגניצתו אצל האז דלא עברי :מה

עצירה חוזר ושלום מאיר צר"ב:

דרכי משה חו"מ קמ"ט ה'

דרכי משה

(ה) ועיין לקמן סוף סימן זה (דמה"א ס"ט): כתב בנימין זאב נראה דאם לא היה לצבור ספר תורה אחרת כשקראו בשל יחיד לא הוי בתשובתו סימן קפ"ב יחיד שהיה לו ספר תורה שקראו בו הציבור וזמן רב ואחר כך קנאו הציבור ספר תורה והיחיד רוצה שיקראו למחות לא הוי חזקה. אבל אי הוה להו ספר תורה אחרת ולא קראו בו בשלו כיון שהחזיק בזה. ופסק דאין ליחיד כלום על הצבור והאריך שם בראיות וכל ראיותיו אינן כלום כמבואר למבין שם. ומכל מקום

יח (חו"מ קכ"א עמוד מס 246 קט) (טור) <מכון שירת דבורה> - יח (חו"מ קכ"א - קט) יעקב בן אשר (בעל הטורים) הודפס ע"י תכנת אוצר החכמה

תרמת הדשן פסקים קכ"ח

סימן קכח

שלומבון יסגא לחדא, עדה יקרה אם בישראל, קהלא קדישא דרעגנש"פורק, אלייתא תרבא ומשכא אורך ימים תשבעו. בהעתקות דלעיל מצורף לאשר נכתב לו בר מן דין, ראיתי שעלתה חולדה עזה בין הישיש מהו' אנשיל ובין עמיתי מהו' ישראל יצ"ו. נבהלתי ונשתוממתי מהא דחזינא דאסיק מהר"א יצ"ו הנ"ל אדעתיה וקעביד מעשה, להשפיל ולהוריד את מהו' ישראל יצ"ו הנ"ל, ולשוויה כאחד מן התלמידים למחות בידו לישב בשיבה לדון ולהורות. איכה יעלה על לב ככה הלא נמשח בשמן זך דהישיש מהר"ך, ובשמן רענן יפה פרי תואר מה"ר יעקב, ובשמן מדושן דמה"ר דוד הי"ד. גם משמני יצקתי על ראשו כאשר ידעתייהו כדאי ראוי לכך בגמרא וסברא, ולמה יגרעו כחו ושמו. ואי מטעם השגת גבול, מהודענא לכון הקבלה שיש בידי, שמעתי מפי הח"ר יונה במה"ר שלום הישיש קרובי שאמר בשם אביו: אני ואבותי ישבנו בשיבה לדון להורות בנויא"שטט אם היה בא אחר אצלי להיות מנהיג כמוני לא הייתי מעכב ע"י. והיה תמיה מאין הרגלים שטוענים המנהיגים השגת גבול ככה"ג. וכשספרתי הדברים הללו למה"ר אנשי"ל מר"פורק אמר לי הזקן מה"ר מאיר סג"ל אמר כה"ג: מי נתן או הוריש לי הגבול שלא ישיגנו אחר עכ"ל הגדולים ז"ל. ונראה נמי דהמדקדק בתוס' פרק לא יחפור' ימצא משמעות טובא, דאין כח ביד ת"ח זה למחות בחבירו שיקבע דירתו אצלו ולקחת תורת חבר עיר, וכן הוריתי למהר"י יצ"ו הנ"ל בהיותו אצלי בנוי"אשטט, כאשר מה"ר גד"על מאורנ"בורק רצה לקבוע דירתו אליו לברונ"א.

וכ"נ דכל מה דאסרו חכמים שלא ירד איש לאומנות בידו להשיג גבולו ולהרחיק מהזיקו, היינו דווקא בכל מידי דאית ביה (פיקוח) [קפוח] פרנסות ומיעוט רווחין וחוסר מחייתו. אבל כה"ג דחד עביד שררותא דמתא ואידך קאתי למיעבד נמי שררותא דמתא כוותיה ואין בזה חסרון כיס, מאן לימא לן דאסור בכה"ג, דכל חד וחד בעי למזכי בשכר פרנסי ישראל שהוא שכר שאין לו שיעור^א. ולא דמי למי שהחזיק במצוה כמה שנים דמשמע מלשון מהר"ם במדרכי פ' חז"ה^ב דאית ליה בה חזקה שלא יוכל אחר לדחותו בכלום ממנה. דשאני התם דרגילין לקנות חזקה כה"ג מן הצבור וליהנות צדקות והקדישות על ככה להניח להם ולירשיהם לחזקה. אבל כתר ושרתה דידה הרי היא מונחת ומופקרת לכל מי שרוצה לזכות בה. ואי משום דיש פיקוח פרנסה בדבר מחמת הפרס שתפול לכיס המנהיגים מגיטין וחליצה. והשבעת נשים ושכר ברכת אירוסין ונשואין וכה"ג, כמה טעדיקי על קיבול פרס זה אנו בושים ובטורח למצוא היתר לרובן, והאין נחזיק אותו כולי האי להחשיבו פרנסה ומחיה לבלתי ישיג אחר בהם. אין פנאי להאריך יותר, ובקוצר אבוא להסכים בכל תוקף אשר כתב מופת הדור מהרר"ו ופי כפיהו ידי כידו בענין אשר כתב ממש באין בין. ואתם אנשי חיל יראי אלהים אתכלייא עם עלייא, תרדופו הצדק והשלום תפשיטו ידיכם לבצוע לא תתגודדו ולא תשימו קר"ח בין עיניכם. גדול השלום שהוא כלי המחזיק את הכל, וגם אני כותב למהר"י יצ"ו הנ"ל שיחוש לכבוד הזקן הכל מאי דאפשר ליה לסבולי, והיה זה שלום על דיני ישראל, נאם הקטן והצעיר שבשראל.

תרומת הדשן עמוד מס 57 ב (פסקים) איסרלין, ישראל בן פתחיה הודפס ע"י תכנת אוצר החכמה

מהרי"ק קי"ג

שורש קיג

האצילים אחינו יושבי גליל העליון שלום רב הנה אמת כי בא אלי זה הר' נתן יצ"ו (א) וקובל עליכם באמרו היוחסם מבקשים להשיג גבול עולם אשר גבלו ראשונים על דבר בית הכנסת אשר עמדה בביתו זה ימים רבים לפי דבריו. ואם כן הוא בקשתי מכם שלא לפקפק עוד בדבר כי לפי הנראה לעניות דעתי אין אתם רשאים לשנותה כיון ששם עמדה מימים הראשונים¹ ובהדיא שנינו בסוף פרק הניזקין (גיטין נט, א) מערבין בבית יושן מפני דרכי שלום ופי' רש"י וז"ל בני חצר הרגילין ליתן ערוב בבית אין משנין את מקומו לתנו בבית אחר מפני דרכי שלום עכ"ל, ומשמע בגמרא דאפילו היכי שיש קצת טעם לשנות מקום העירוב אפילו הכי אין משנין מפני דרכי שלום. מדפריך עליה (שם ס, א) מאי טעמא אילימא משום כבוד והא שפורה דמעיקרא ביה רב יודא ולבסוף ביה רבה וכו' ופירש רש"י וז"ל והא שפורה של תקיעת ערב שבת דמעיקרא ביה רב יודא שהיה ראש

ישיבת פומבדיתא ולבסוף כשנפטר רב יודא ומלך רבה נתנוהו בביתו כו', משמע דמניחין הערוב בבית יושן אפילו היכא שיש טענה למערער, דאי לא תימא הכי מאי פריך משפורה והלא היה מנהג לתת לעולם בבית ראש ישיבה וסברא הוא שהיה מזוז חזן הכנסת לתקוע או לד"א כדקאמר דמעיקר' ביה ר"י ולבסוף ביה רבה ולבסוף ביה רב יוסף ולבסוף ביה אביי ולבסוף ביה רבא. אלא ודאי צריך לומר דפשיטא ליה לתלמודא דהא דתנן בית יושן כו' דע"כ איירי דאפילו באים המערערים מחמת קצת טענה אפי' הכי מניחין שם מפני דרכי שלום וכדמפרש בגמרא משום חשדא, דאם לא כן פשיטא דמניחין שם העירוב כיון שכבר הורגלו ולא היה צריך לתלותו במשום דרכי שלום דכיון דאין טענה לזה יותר מלזה פשיטא דהיכא דקאי ליקום ומשום כן הוצרך לפרש בגמרא משום חשדא, כל שכן הכא שאין לשנות מקום בית הכנסת אם אין להם טענה כלל דומיא דההיא דשפורה

כדפיר', ואפי' היה להם טענה מ"מ נראה לע"ד דאין בידם לשנותם דהכא נמי איכא טעמא דחשיב כמו חשדא דקאמרינן התם שהרי הכל יודעים שנוח לו לאדם להיות ביהכנ"ס סמוך לביתו וכדאומר בבבא מציעא פרק המקבל (כ"מ קז, א) ואפי' לרבי יוחנן דאומר התם דשכר פסיעות יש מכל מקום פשיטא שיוכל זה לומר לא הן ולא שכרן. ועוד דגם הכא איכא קצת משום חשדא לפי ר"ת שפי"ב² פן יחשדוהו שהיה גונב הפת דהכא נמי איכא למיחש פן יאמרו מפני שבני ביתו אינם מהוגנים נמנעו לילך לשם³.

עמוד מס 258 שו"ת מהרי"ק קולון, יוסף בן שלמה (מהרי"ק) הודפס ע"י תכנת אוצר החכמה

עז

מסעי י"ו כמ"ה דע"א טס : ד' דע"א טס : ה' כ"י ח"מ ס"ג ג' מסע' ט :